

De zorgplicht van de werkgever met betrekking tot een overval

*Mr. M. A. Mouris **

1. Inleiding

Vorig jaar verscheen in de media het bericht dat de WA-verzekeraar van een winkel aansprakelijkheid heeft erkend voor de gevolgen van een overval. De werknemer die ten tijde van de overval aanwezig was in de winkel had al vaker te maken gehad met agressie en geweld. De vrouw werkte op het moment van de overval alleen, terwijl er geen beveiligingscamera's aanwezig waren. Zij had daarnaast, ondanks herhaaldelijk verzoek, geen overvaltraining gekregen. De WA-verzekeraar heeft besloten de schade van de werknemer te vergoeden.

Het nieuwsbericht heeft tot commotie geleid. Detailhandel Nederland heeft in reactie op het bericht laten weten het teleurstellend te vinden dat de werkgever in dergelijke zaken wordt aangesproken. Het nieuws heeft zelfs geleid tot Kamervragen.

In deze bijdrage zal worden ingegaan op de vraag of en wanneer een werkgever aansprakelijk kan zijn voor schade die een werknemer lijdt in de uitoefening van zijn werkzaamheden als gevolg van een overval. Daarbij wordt ingegaan op zowel artikel 7:658 als artikel 7:611 Burgerlijk Wetboek (BW).¹ Aandacht zal ook worden besteed aan de arresten van de Hoge Raad van 11 november 2011 en aan de rechtspositie van ambtenaren.

2. Ophef

Detailhandel Nederland heeft in reactie op het nieuwsbericht laten weten het teleurstellend te vinden dat in dergelijke zaken wordt geprocedeerd tegen de werkgever, aangezien het leed is aangericht door de overvaller. Detailhandel Nederland stelt dat het beter zou zijn als de schade op een andere manier wordt vergoed, namelijk via het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Detailhandel Nederland heeft aangekondigd zich te zullen verzetten tegen een eventuele trend om winkeliers verantwoordelijk te houden voor de gevolgen van een overval.

Tweede Kamerlid A. Marcouch heeft naar aanleiding van het bericht aan de minister van Veiligheid en Justitie gevraagd of hij de mening deelt dat de schade in eerste instantie moet wor-

den verhaald op de dader.² Daarnaast heeft hij de minister gevraagd of de werkgever of diens verzekeringsmaatschappij, in het geval de dader niet zelf de schade vergoedt, via de door de minister ingestelde regeling een voorschot op de schade kan krijgen, waarbij de Staat de claim op de dader overneemt. Hij doet daarmee op de schadevergoedingsmaatregel ex artikel 36f lid 6 Wetboek van Strafrecht (Sr).³ De minister heeft onder meer laten weten dat hij in zijn algemeenheid vindt dat de schade moet worden verhaald op de dader, maar dat er zich omstandigheden kunnen voordoen waarbij dat niet lukt. Daarnaast kan een werkgever volgens de minister vanwege zijn eigen tekortschieten aansprakelijkheid erkennen of door de rechter worden veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding aan de werknemer. De minister stelt ten slotte dat de schadevergoedingsmaatregel alleen kan worden opgelegd ten behoeve van het slachtoffer, en niet ten behoeve van de verzekeringsmaatschappij of de werkgever. Zij zijn uitgesloten van de voorschotregeling.⁴

Uit de reactie van Detailhandel Nederland en de Kamervragen van Marcouch blijkt dat zij het niet juist vinden dat een werknemer na een overval zijn werkgever aansprakelijk stelt en vergoeding van zijn schade vordert. Wat vooral opvalt, is dat deze reacties volledig voorbijgaan aan de eigen verantwoordelijkheid die de werkgever heeft ten aanzien van de veiligheid van zijn werknemers. Het is de overvaller die de schade veroorzaakt, maar het is de werkgever die dient te streven naar een zo optimaal mogelijk veiligheidsniveau, waarbij de kans op een overval, alsmede de ernst van de mogelijke gevolgen zo klein mogelijk is. Als een werkgever dat nalaat, is hij aansprakelijk voor de gevolgen daarvan. Daarnaast lijken de reacties ervan uit te gaan dat de schade altijd op een dader kan worden verhaald. Het probleem is nu juist dat de mogelijkheden tot verhaal vaak beperkt zijn. Zo wordt de dader vaak niet opgespoord of biedt hij geen verhaal.

3. Artikel 7:658 BW (zorgplicht)

Bij de beantwoording van de vraag of de werkgever aansprakelijk is voor de gevolgen van een overval is van belang of hij

* Mr. M.A. Mouris is advocaat bij Beer advocaten te Amsterdam.

1. Zie in dit kader tevens M.A. Mouris, De aansprakelijkheid van de werkgever voor de gevolgen van een overval, TVP 2011, p. 50-54.

2. Aanhangsel Handelingen II 2011/12, nr. Z15528.

3. Zie in dat kader ook A.H. Sas, Strafrecht voor civilisten deel II: over de gewijzigde Wet schadefonds geweldsmisdrijven en nog enkele opmerkingen over schadeverhaal via het strafproces, TVP 2012, p. 50-51.

4. Aanhangsel Handelingen II 2012/13, nr. 244.

heeft voldaan aan zijn zorgplicht ex artikel 7:658 BW.⁵ Het is aan de werkgever om aan te tonen dat hij heeft voldaan aan zijn zorgplicht. Bepalend is of de werkgever maatregelen heeft getroffen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn om te voorkomen dat werknemers schade lijden. Wat van een werkgever mag worden verwacht, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Een werkgever zal preventieve maatregelen moeten treffen, zal zijn werknemers moeten instrueren en ten slotte moeten toezien op naleving van de gegeven instructies. Bij herhaling heeft de Hoge Raad overwogen dat artikel 7:658 BW niet beoogt een absolute waarborg te scheppen voor de bescherming van werknemers tegen het gevaar van arbeidsongevallen.⁶ Wel zal de werkgever moeten streven naar een zo optimaal mogelijk veiligheidsniveau.⁷ Bovendien mag niet te snel worden aangenomen dat een werkgever aan de op hem rustende zorgplicht heeft voldaan.⁸

Bij de omlijning van de zorgplicht van de werkgever zijn zowel geschreven als ongeschreven normen van belang. In de Arbeidsomstandighedenwet 1998 (Arbowet 1998) worden agressie en geweld geschaard onder de term psychosociale arbeidsbelasting. Een werkgever dient een beleid te voeren dat gericht is op voorkoming of beperking van psychosociale arbeidsbelasting.⁹ In het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit) is onder meer opgenomen dat aan werknemers die arbeid verrichten waarbij gevaar bestaat voor psychosociale arbeidsbelasting, voorlichting en onderricht wordt gegeven over de risico's en over maatregelen die erop gericht zijn de belasting te voorkomen en beperken.¹⁰

Daarnaast zijn in verschillende arbocatalogi bepalingen opgenomen over maatregelen ten aanzien van agressie en geweld.¹¹ In het basismodel Arbocatalogus voor de detailhandel en winkelambachten is onder meer opgenomen dat afspraken moeten worden gemaakt over de omgang met geld. Daarbij kan worden gedacht aan het stimuleren van het gebruik van elektronische betaalmiddelen of een afroomkluis. Er moet daarnaast worden gezorgd voor veilig geldtransport. Ook is opgenomen dat een werkgever technische hulpmiddelen dient te

installeren, zoals camera's en een alarminstallatie, om agressie en geweld tegen te gaan. Bovendien moeten werknemers voorlichting krijgen over de wijze waarop moet worden omgegaan met diefstallen en overvallen. Zij dienen daartoe te worden getraind. Een werkgever is daarnaast gehouden adequate nazorg te verlenen als werknemers betrokken zijn geraakt bij een overval.

Het is onder meer afhankelijk van de kenbaarheid van het risico welke maatregelen van een werkgever verlangd mogen worden. Hoe groter het risico op een overval is, hoe meer veiligheidsmaatregelen een werkgever dient te treffen.¹² Daarbij zijn onder meer de vestigingsplaats, de branche, de openingstijden en de aanwezigheid van (veel) contant geld van belang. Van een werkgever mag worden verwacht dat hij dusdanige maatregelen treft dat de kans op een overval, alsmede de ernst van de gevolgen zo klein mogelijk is. De volgende uitspraak illustreert dat de grootte van het risico op een overval belangrijk is bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van de werkgever.¹³

In casu was een werknemer van Brink's in 2001 slachtoffer geworden van een gewapende overval. Op de dag van de overval was hij in een serviceruimte een geldautomaat aan het bijvullen. Voorafgaand aan de overval was door de overvalleur een gat gezaagd in het dak van de serviceruimte. Tijdens het bijvullen van de geldautomaat heeft hij het dak geopend en geld geëist van de werknemer. De werknemer is daarbij verschillende keren beschoten. Het Hof Den Haag heeft op 23 december 2005 geoordeeld dat, gelet op het grote risico dat een geldautomaat doelwit is van een overval, van Brink's verwacht mocht worden dat zij controleerde of de serviceruimte voldoende beveiligd was. Aan die controle moeten zeer hoge eisen worden gesteld. Nu Brink's dat niet heeft gedaan, heeft zij niet voldaan aan haar zorgplicht en is zij aansprakelijk voor de schade van haar werknemer.

Dat het van groot belang is dat werknemers goed worden geïnstrueerd, blijkt uit de volgende uitspraak.¹⁴ Een nachtportier is bij Hotel Bastion slachtoffer geworden van een gewapende overval. De daders hadden zich toegang tot het hotel verschaft via een nooddeur en hebben geld geëist van de portier. De portier heeft in deelgeschil onder meer verzocht om een verklaring voor recht dat de werkgever aansprakelijk is voor zijn schade op grond van artikel 7:658 BW. De kantonrechter heeft geoordeeld dat van de werkgever mag worden verwacht dat hij zodanige maatregelen treft en aanwijzingen geeft als redelijkerwijs nodig is om een overval zo veel mogelijk te voorkomen. Volgens de werknemer heeft hij geen instructie gekregen hoe hij moest handelen in geval van een overval, wist hij niet waar de kluis zich bevond en had hij evenmin de code van de kluis. De kantonrechter is van mening dat van Bastion,

5. De Kantonrechter Rotterdam heeft in 2003 overwogen dat het aan grote twijfel onderhevig is of het betrappen van een dief door een werknemer en de daaropvolgende worsteling een arbeidsongeval is in de zin van art. 7:658 BW (Ktr. Rotterdam 23 oktober 2003, NJF 2004, 40). Dat is niet juist. De Hoge Raad heeft immers bij herhaling overwogen dat zowel het begrip werkplek als het begrip werkzaamheden ruim moet worden opgevat. Van belang is of een ongeval plaatsvindt terwijl een werknemer krachtens arbeidsovereenkomst werkzaamheden verricht. Indien daarvan sprake is, dan is de schade geleden in de uitoefening van de werkzaamheden ex art. 7:658 BW.

6. Zie o.m. HR 11 november 2005, RvdW 2005, 124 (Bayar/Wijnen); HR 27 april 2007, RvdW 2007, 459 (Kalai/Antoine Petit); HR 8 februari 2008, NJ 2008, 93 (Lagrauw/Van Schie).

7. HR 11 april 2008, LJN BC9225 (Tarioui/Vendrig).

8. HR 12 december 2008, RvdW 2009, 35 (Maatzorg/De Graaf).

9. Art. 3 lid 2 Arbowet 1998.

10. Art. 2.15 lid 2 Arbobesluit.

11. Zie o.m. de Arbocatalogus voor de motorvoertuigen- en tweewielersbranche, het basismodel Arbocatalogus voor de detailhandel en winkelambachten en de Arbocatalogus voor de horeca.

12. Zie o.m. Hof Den Haag 23 december 2005, VR 2007, 23 en Ktr. Alkmaar 3 juni 2009, zaaknr. 285028\CV EXPL 08-6775\RvK.

13. Hof Den Haag 23 december 2005, VR 2007, 23.

14. Ktr. Utrecht 10 augustus 2011, LJN BT8679.

naast het treffen van preventieve maatregelen, mag worden verwacht dat zij haar werknemers goed instrueert over veiligheidsmaatregelen en hoe werknemers moeten handelen in geval van een overval. Van belang daarbij is dat de portier alleen werkte en tijdens nachtelijke uren. Bastion is door de kantonrechter in de gelegenheid gesteld te bewijzen dat zij de werknemer geïnformeerd en geïnstrueerd heeft.

In andere uitspraken heeft de rechter geoordeeld dat de werkgever (wel) heeft voldaan aan zijn zorgplicht en niet aansprakelijk is voor de gevolgen van een overval op grond van artikel 7:658 BW.¹⁵ Het is te voorzien dat rechters door de, hierna te bespreken, arresten van de Hoge Raad van 11 november 2011 minder snel zullen oordelen dat de werkgever heeft voldaan aan zijn zorgplicht in geval van een overval.¹⁶

4. Arresten 11 november 2011

De Hoge Raad heeft een aantal jaren geleden een verzekeringsplicht in het leven geroepen voor het geval werknemers in de uitoefening van de werkzaamheden deelnemen aan het wegverkeer. Volgens de Hoge Raad spelen drie factoren een rol bij het aannemen van de verzekeringsplicht, te weten (1) het feit dat aan deelneming aan het wegverkeer bijzondere gevaren verbonden zijn, terwijl (2) de werkgever slechts beperkte mogelijkheden en een beperkte zorgplicht heeft om maatregelen te treffen, zodat een werknemer vaak geen baat heeft bij de bescherming van artikel 7:658 BW, en ten slotte (3) dat de risico's die verbonden zijn aan het wegverkeer hebben geleid tot een goede verzekeraarbaarheid van deze risico's tegen betaalbare premies.¹⁷

Na de arresten van de Hoge Raad is in de literatuur betoogd dat de verzekeringsplicht ook zou moeten gelden voor ander ongevallen dan verkeersongevallen, omdat ook in andere arbeidssituaties sprake is van bijzondere gevaren, terwijl de werkgever beperkte mogelijkheden heeft om maatregelen te treffen.¹⁸ In de lagere rechtspraak is de verzekeringsplicht ook enkele malen aangenomen voor andere ongevallen dan verkeersongevallen.¹⁹ In reactie daarop is door verschillende verzekeringsmaatschappijen een werknemersschadeverzekering

ontwikkeld, die als vangnet dekking biedt voor de schade die een werknemer lijdt als hem in de uitoefening van de werkzaamheden een ongeval is overkomen zonder dat de werkgever zijn zorgplicht geschonden heeft.

Er bestaan dan ook goede argumenten om ook een verzekeringsplicht aan te nemen voor de gevolgen van een overval, aangezien een overval een bijzonder gevaar is met mogelijk zeer ernstige gevolgen en de werkgever wel mogelijkheden heeft, maar beperkte, om maatregelen te treffen.²⁰ Het is immers een van buiten de werkomgeving komend risico. Met de arresten van 11 november 2011 heeft de Hoge Raad echter een duidelijke grens getrokken onder de uitbreiding van de situaties waarvoor op grond van artikel 7:611 BW een verzekeringsplicht wordt aangenomen.

In het arrest TNT Post/Wijenberg heeft de Hoge Raad aangegeven dat de rechtspraak ten aanzien van de verzekeringsplicht een uitzondering is op de algemene regel dat, wanneer een werkgever niet is tekortgeschoten in zijn zorgplicht, er geen plaats is voor een op billijkheid of goed werkgeverschap rustende verplichting. Bij de huidige stand van wetgeving dienen de gevallen waarvoor een verzekeringsplicht geldt, volgens de Hoge Raad beperkt te blijven tot (kort gezegd) werknemers die in de uitoefening van de werkzaamheden aan het verkeer deelnemen, indien zij (1) als bestuurder van een motorvoertuig betrokken raken bij een verkeersongeval, (2) als fietser of voetganger schade lijden als gevolg van een ongeval waarbij een motorvoertuig betrokken is, en (3) als fietser schade lijden als gevolg van een eenzijdig ongeval.

Volgens de Hoge Raad bestaan er

'op zichzelf goede argumenten (...) om werknemers een verdergaande, algemene bescherming tegen het risico van ongevallen in verband met hun werkzaamheden te bieden dan artikel 7:658 BW biedt, maar het ligt op de weg van de wetgever om een regeling daarvoor te maken; een dergelijke algemene regeling gaat de rechtsvormende taak van de rechter te buiten. Ook is denkbaar dat werkgevers en werknemers voor de hen betreffende onderneming of voor de hen betreffende bedrijfstakken, al dan niet in het kader van af te sluiten CAO's, specifieke voorzieningen ter zake van arbeidsongevallen treffen.'²¹

In het arrest De Rooyse Wissel/Hagens, dat de Hoge Raad op dezelfde dag heeft gewezen, ging het (in het kort) over een sociotherapeut die werkzaam was op een gesloten afdeling van tbs-instelling De Rooyse Wissel.²² In 2003 is hij tijdens zijn werkzaamheden aangevallen door een tbs-patiënt en is meer malen met kracht op zijn hoofd geslagen.

15. Zie o.m. Ktr. Rotterdam 3 oktober 2003, NJF 2004, 40; Ktr. Boxmeer 2 augustus 2005, JAR 2005, 194; Hof Den Haag 13 januari 2006, LJN AV4652; Ktr. Rotterdam 8 mei 2008, NJF 2008, 432; Ktr. Alkmaar 3 juni 2009, zaaknr. 285028/CV EXPL 08-6775; Ktr. Rotterdam 8 oktober 2010, zaaknr. 1091125 CV EXPL 10-12322.

16. HR 11 november 2011, LJN BR5215, NJ 2011, 597 (TNT Post Productie B.V./Wijenberg); HR 11 november 2011, LJN BR5223, NJ 2011, 598 (De Rooyse Wissel/Hagens).

17. HR 1 februari 2008, NJ 2009, 331 (Kooiker/Taxicentrale Nijverdal); HR 12 december 2008, NJ 2009, 332 (Maatzorg/Van der Graaf).

18. Zie o.m. A.J. Verheij, Kroniek van werkgeversaansprakelijkheid, AV&S 2008, p. 162; J.H. Wansink, Verzekering van goed werkgeverschap: hoe en waar?, AV&S 2009, p. 242-243; E.M. van Orsouw & A.E. Krispijn, De aansprakelijkheid van de werkgever voor personeelsactiviteiten en een verkenning van de grenzen van de aansprakelijkheid van de werkgever op grond van art. 7:611 BW, MvV 2009, p. 291.

19. Ktr. Rotterdam 8 mei 2008, NJF 2008, 432; Hof Den Bosch 6 juli 2010, LJN BN0734; Hof Leeuwarden 11 januari 2011, LJN BP1174.

20. Zie Mouris 2011, p. 50-54.

21. HR 11 november 2011, LJN BR5215, NJ 2011, 597 (TNT Post Productie B.V./Wijenberg).

22. HR 11 november 2011, LJN BR5223, NJ 2011, 598 (De Rooyse Wissel/Hagens).

De Hoge Raad heeft in dit arrest benadrukt dat niet snel kan worden aangenomen dat een werkgever heeft voldaan aan zijn zorgplicht, aangezien artikel 7:658 BW een hoog veiligheidsniveau vergt. In casu kon van de werkgever worden verlangd dat hij algemene maatregelen treft ter beveiliging van de werknemers tegen de gevaren van de dagelijkse omgang met tbs-patiënten. Bovendien dient de werkgever specifieke maatregelen te treffen en instructies te geven ter beveiliging van de werknemers.

De Hoge Raad heeft aangegeven dat zeer hoge eisen dienen te worden gesteld aan de stelplicht van De Rooyse Wissel. Dat hangt volgens de Hoge Raad samen met de omstandigheid dat het gaat om letselschade die voortvloeit uit een gevaarzettende situatie die rechtstreeks verband houdt met de uitvoering van de werkzaamheden waaraan de werknemer zich niet kan onttrekken. Dat klemmt volgens de Hoge Raad temeer als de positie van de werknemer wordt vergeleken met die van een ambtenaar in een soortgelijke functie die werkzaam is in een rijkskliniek: die ambtenaar heeft recht op volledige vergoeding van zijn schade.

Daarnaast heeft de Hoge Raad, met verwijzing naar het arrest TNT Post/Wijenberg, aangegeven dat de verzekeringsplicht zich niet uitstrekt tot bijzondere werkgerelateerde risico's die werknemers buiten het verkeer lopen. Aanvaarding van een verzekeringsplicht zou het wettelijk stelsel volgens de Hoge Raad te vergaand aantasten.

5. Werknemers versus ambtenaren

Het is opvallend dat de Hoge Raad in zijn arrest De Rooyse Wissel/Hagens als steunargument voor het stellen van zware eisen aan de stelplicht van een werkgever wijst op de ongelijkheid tussen ambtenaren en werknemers. De Hoge Raad stelt dat een ambtenaar in een soortgelijke functie op grond van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (ARAR) recht heeft op volledige vergoeding van zijn schade. Uit het oogpunt van redelijkheid en billijkheid zou volgens de Hoge Raad moeten worden gestreefd naar een zo beperkt mogelijk verschil in uitkomst tussen beide gevallen.

Een ambtenaar kan geen rechtstreeks beroep doen op de artikelen 7:611 en 7:658 BW, aangezien artikel 7:615 BW bepaalt dat de bepalingen van titel 10 van Boek 7 BW in beginsel niet van toepassing zijn op ambtenaren. Het uitgangspunt voor de aansprakelijkheid van overheidswerkgevers zijn de rechtspositionele voorschriften, waaronder het ARAR.

Een ambtenaar die een dienstongeval overkomt, heeft op grond van verschillende artikelen in het ARAR recht op vergoeding van zijn schade, onder meer op doorbetaling van zijn loon en vergoeding van medische en verzorgingskosten, zon-

der dat sprake hoeft te zijn van schending van de zorgplicht.²³ Een dienstongeval is volgens artikel 35 ARAR een ongeval dat in overwegende mate zijn oorzaak vindt in de aard van de aan de ambtenaar opgedragen werkzaamheden of in de bijzondere omstandigheden waaronder deze moesten worden verricht, en niet aan zijn schuld of onvoorzichtigheid is te wijten.

In 2005 is aan artikel 35 ARAR een nieuw begrip toegevoegd, namelijk een beroepsincident. Een beroepsincident is een dienstongeval of beroepsziekte voortvloeiend uit een gevaarzettende situatie die rechtstreeks verband houdt met de uitvoering van zijn taak, waaraan de ambtenaar zich vanwege zijn specifieke situatie niet kan onttrekken. Ingevolge artikel 69 lid 2 ARAR heeft de ambtenaar die een beroepsincident overkomt, recht op volledige vergoeding van zijn schade. Het behelst aldus een risicoaansprakelijkheid van de overheidswerkgever.

Het voorgaande leidt ertoe dat een ambtenaar in veel gevallen recht heeft op volledige dan wel gedeeltelijke vergoeding van zijn schade na een arbeidsongeval, ongeacht of de overheidswerkgever is tekortgeschoten in zijn zorgplicht, terwijl een werknemer geen recht heeft op vergoeding van zijn schade als de werkgever heeft voldaan aan zijn zorgplicht. Dat verschil is mijns inziens moeilijk te rechtvaardigen. Lindenbergh heeft erop gewezen dat het opmerkelijk is dat de Hoge Raad in zijn arrest De Rooyse Wissel/Hagens verwijst naar het ARAR en aangeeft dat een zo beperkt mogelijk verschil moet bestaan tussen de overheidswerknemer en de private werknemer. Het verschil in uitkomst zou er volgens hem juist toe moeten leiden dat een verzekeringsplicht wordt aangenomen. Door die plicht niet aan te nemen is juist sprake van een groot verschil in uitkomst voor de gevallen dat een werknemer en een ambtenaar een arbeidsongeval overkomt.²⁴

Het oordeel van de Hoge Raad zou ook zo kunnen worden opgevat dat de toets van de zorgplicht in het kader van artikel 7:658 BW dusdanig zwaar is dat dit zou moeten leiden tot eenzelfde dan wel een vergelijkbare uitkomst als artikel 35 ARAR. Dat zou ertoe leiden dat artikel 7:658 BW een schuld-aansprakelijkheid betreft die grenst aan risicoaansprakelijkheid.²⁵

6. Slot

Werkgevers moeten maatregelen treffen die noodzakelijk zijn om zo veel mogelijk te voorkomen dat werknemers overvallen worden, en maatregelen die de schade als gevolg van een overval zo veel mogelijk beperken. Een werkgever zal onder meer preventieve maatregelen moeten treffen en zijn werknemers moeten trainen en instrueren hoe te handelen in geval van een

23. De vraag of (eventuele) restschade moet worden vergoed, wordt bepaald door de door de Centrale Raad van Beroep in 2000 ontwikkelde algemene norm voor de zorgplicht van de overheidswerkgever (CRvB 22 juni 2000, TAR 2000, 112).

24. S.D. Lindenbergh, Begrenzing van de verzekeringsplicht van de werkgever, *Ars Aequi* maart 2012, p. 210.

25. Zie J. Sap in zijn noot onder HR 11 november 2011, VR 2012, 7.

overval. Daarnaast is van belang dat veilig wordt omgegaan met contant geld. De inhoud van de zorgplicht van de werkgever is onder meer afhankelijk van de kenbaarheid van het risico.

Met de arresten van 11 november 2011 heeft de Hoge Raad een grens getrokken voor de gevallen waarvoor een verzekeringsplicht geldt. De verzekeringsplicht geldt niet voor andere ongevallen dan verkeersongevallen, dus ook niet voor overvallen. Daarnaast heeft de Hoge Raad benadrukt dat het primaat ligt bij artikel 7:658 BW en dat niet snel moet worden aangenomen dat een werkgever heeft voldaan aan zijn zorgplicht. Aan de stelplicht van de werkgever moeten, zeker in gevaarzettende situaties, zeer hoge eisen worden gesteld. Onduidelijk is echter hoe de verwijzing van de Hoge Raad naar het ARAR moet worden opgevat.